

Flygvapnets flygflottiljer

F 14 Kungl Hallands Flygflottilj, Hallands flygkår, Flygvapnets Halmstadsskolor

I februari 1946 förlorade den nyuppsatta flottiljen F 14 en hel division B 18B på grund av haverier under en flygning i dåligt väder. Flygplanen ersattes och 1951 fanns hela 74 stycken B 18B på flottiljen.

Av LENNART ANDERSSON

Enligt riksdagsbeslut i juni 1942 skulle flygvapnet utökas och bland annat få en ny bombflottilj och därför sattes Kungl Hallands flygflottilj (F 14) upp den 1 juli 1944 med Christian Nilsson som förste chef. Ett flygfält hade i oktober 1942 börjat byggas strax utanför Halmstad och det blev färdigt sommaren 1944, liksom tillhörande kaserner. Hangarer, verkstad och förråd blev klara först våren 1945. Flygfältet var i stort sett trekantigt med 1 500 och 1 200 meter långa sidor.

Första flygplanet på F 14, en Sk 12 Stieglitz, kom den 1 juli 1944. Några veckor senare anlände den första av tre mål-bogseringsutrustade Northrop B 5, en typ som också kom att användas för allmän flygträning. I november anlände ytterligare en Sk 12. I början av 1945 följde två stycken Junkers B 3, ombyggda för trans-

port, och efter halvårsskiftet fick man en ny Sk 12 som ersättning för ett haveri, samt tre Klemm Sk 15. Segelflygsektionen blev snabbt utrustad med en Se 102 Gruanu Baby, en Se 103 Kranich och två Se 104 Weihe. Två G 101 (SG 38) i byggsatsform färdigställdes först 1946. Det första serie-exemplaret av lastglidflygplanet LG 105 levererades till F 14 i januari 1945, men övertogs aldrig formellt, utan återgick snart till fabriken i Halmstad.

I maj 1945 fick F 14 som tillfälligt lån i väntan på egna flygplan sex Saab B 17 från F 6 och F 4, samt sex Saab B 18A från F 1. B 17 användes för övning i dykbombfällning och B 18A behövdes för att man skulle kunna börja flyga in personalen på den typ som flottiljen senare skulle utrustas med. Den första egna B 18B kom den 8 oktober, men på grund av den stora metallarbetarstrejken 1945 blev leveranserna försenade.

B 3, Junkers Ju 86K, var en verklig trotjänare i flygvapnet. Först som bombplan, därefter använd för spaning, min- och torpedfällning, signalspaning och, som här, flygtransporter. F 14 hade som mest åtta sådana flygplan.

Flottiljen drabbades också av ett stort bakslag i februari 1946, då hela den ännu icke färdigutbildade första divisionen under en flygning till F 21 tvingades nödlända i mycket dåligt väder vid Härnösand med stora förluster som följd. Sedan flottiljen 1946 fått full tilldelning av B 18B kunde F 14 ingå i krigsorganisationen och hade då fält 20 Björnegården/Råda och fält 21 Ekegården i Västergötland som krigsbaser. Detta gällde vid krigsfall IIS. Vid krigsfall IIN skulle alla tre divisionerna baseras på fält 28 Gunnarn. Vid denna tid började det som tidigare kallats för bombflyg eller lätt bombflyg att benämnas attackflyg och F 14 blev således en attackflottilj.

När F 14 utrustades med A 28B Vampire 1953 krävdes baser med belagda banor. Gunnarn gällde fortfarande vid krigsfall IIN, men vid krigsfall IIS skulle nu alla tre divisionerna baseras på fält 37 Hultsfred, från 1955 fält 20 Råda. För omskolning till jetflygplan användes från 1953 sex stycken J 28C. 1957 bytte flottiljen A 28B mot A 32A Lansen. Enligt krigsplanläggningen var nu två av divisionerna utgångsbaserade på fält 20 Råda och en på fält 8 Moholm. Den senare flyttades längre fram till Lidköpingbasen.

Flygplanstyper som tillhört F 14

- A 28, A 32
- B 3, B 5, B 17, B 18
- J 28
- Sk 12, Sk 15, Sk 16, Sk 25, Sk 50
- Tp 83
- G 101, Se 102, Se 103, Se 104

Foto Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

Ovan: Efter tjänst som skolflygplan på F 5 delades Focke-Wulf Sk 12 Stieglitz ut till flottiljerna som sambands- och övningsflygplan. F 14-11 var flottiljens första flygplan och när denna Sk 12:a flögs över från F 8 den 1 juli 1944, hade den koden F 8-81. Här har flygplanet fått skidor, kanske under en övning. Ovan till höger: "Gå upp och pröva dina vingar", sjöng Alice Babs i filmen *Örnungar* 1944. Det kunde man göra på F 14 året därpå med bland annat denna Se 104 Weihe. Nummer "16" är startnummer från någon tävling i segelflyg som flygplanet användes i.

F 14 hade fått sina första B 3-plan för transportuppgifter redan 1945 och antalet utökades senare till omkring åtta stycken. Sex Tp 83 Pembroke kompletterade först och ersatte sedan B 3 1955-57. Under åren 1948 till 1959 hade F 14 ansvar för att i krigsorganisationen sätta upp en transportflyggrupp med dessa flygplan.

1959 beslutade riksdagen att jaktflottiljen F 15 i Söderhamn skulle omvandlas till attackflottilj och överta den rollen från F 14, medan F 14 skulle läggas ned. Som ersättning förledades till Halmstad de utbildningar som tidigare ingått i Flygvapnets centrala skolor (FCS). En division överfördes till F 15 i slutet av 1959, en under 1960 och den 29 april 1961 lämnade det sista flygplanet F 14 i och med att den tredje divisionen flyttade till F 15.

Den 30 september 1961 avvecklades F 14 som flottilj och ombildades till ett markskolförband med namnet Hallands flygkår (F 14). Den 30 november 1972 avvecklades i sin tur Hallands flygkår och i stället bildades Flygvapnets Halmstadsskolor (F 14), som i sin tur ombildades till Försvarsmaktens Halmstadsskolor och slutligen, i januari 2005, Försvarsmaktens tekniska skola. Enligt uppgift var två Sk 50 Safir baserade på F 14 under åren 1973 till 1978.

Läs vidare:

Flyget i Mickedala, F 14 50 år : 1944-1994, 1994

Lennart Andersson är "jämte i försakingringen" (Uppsala). Han har skrivit ett 20-tal böcker och hundratals artiklar om flygets historia i svensk och utländsk fackpress. Intresseområden: svenskt flyg, speciellt under kalla kriget, tyskt flyg under mellankrigstiden, särskilt Junkers, flyget i Kina före 1937 och i Sovjetunionen 1917-1941, tidigt flyg i länder som Iran, Jemen med flera.

Sk 16 - kärt barn med många namn. North American NA-16, BC-1, BC-2, BT-9, AT-6, AT-16, Texan, Harvard är bara ett litet urval.

Foto Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

Ovan: A 32A Lansen blev F 14:s sista stridsflygplan. Som mest fanns nästan 70 stycken på flottiljen och när den avvecklades redan 1959-1961 överfördes de till F 15 i Söderhamn.

Foto Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

Foto Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

Till höger: Denna Sk 50 Safir är märkt F 14-91. Två flygplan tillhörde Försvarsmaktens Halmstadsskolor under 1970-talet.